

Frälsningsarmén

Box 5090

102 42 Stockholm

Till
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

YTTRANDE

Betänkandet SOU 2019:35

Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället

Sammanfattning:

Frälsningsarmén är försiktigt positiva till betänkandet.

Generellt sett ger dock utredningens betänkande uttryck för ett samhälle med en lägre grad av tillit och samverkan mellan stat och civilsamhälle. Dessutom kan förslaget komma få utökade kostnader för kyrkor och föreningar.

- Det är positivt att utredningen tar fasta på barns särskilda skyddsbehov och betraktar kränkning av barn som särskilt allvarliga.
- Begreppet företrädare för verksamheten, är otydligt och i varje fall inte tillräckligt konsekvent och tydligt beskrivet.
- Det är positivt att utredningen beskriver likalydande demokrativillkor att gälla oavsett typ av verksamhet. Här vill vi markera vikten av lika behandling av demokratiperspektivet, oavsett från vilken typ av myndighet som avses, så att lika behandling gäller oavsett statlig myndighet, region eller kommun.
- Det är också positivt med möjlighet till överklagan av alla myndighetsbeslut, då Frälsningsarmén tidigare vid avslag från en myndighet saknade möjlighet att överklaga deras beslut.
- Demokrativillkoret om organisationens uppbyggnad bör få en vidare beskrivning än den klassiska svenska modellen.

Frälsningsarmén väljer att kommentera våra synpunkter på betänkandet kortfattat och i den ordning betänkandet är redovisat. Vi väljer att kommentera enbart de delar i betänkandet som har direkt påverkan på våra verksamheter. Rubrikerna nedan hänvisar till motsvarande avsnitt i betänkandet.

1. Barn- och ungdomsorganisationer, sidan 105

Det är positivt att betänkandet förstärker att misshälligheter och kränkning av barn bedöms som särskilt allvarliga. Positivt är också de tre nya paragrafer i förordningen innehållande bl.a. de fyra exkluderingsgrunderna. Frälsningsarmén menar att det förebyggande och undervisande arbetet är av ytterst stor betydelse för att skydda barn från alla typer av övergrepp och skada. Vi har sedan tjugo år tillbaka tagit fram och arbetat med ett utbildningsmaterial i detta syfte, 'I trygga händer'. Religionsfrihetsperspektivet är också viktigt i vår barn- och ungdomsverksamhet vilket t.ex. innebär friheten att hålla andakt och att be en bön vid våra sammankomster.

2. Otydlig definition av begreppet företrädare , sid. 106, och som är återkommande genom hela betänkandet, t.ex. på sid. 351.

Begreppet företrädare är inte tillräckligt tydligt beskrivet i betänkandet. Vad innebär det att *"trossamfund har ett visst utrymme att välja vilka som ska företräda samfundet i egenskap av religiösa ledare eller lärare..."*?

Ett citat ur SOU2018:18 Statens stöd till trossamfund... sid. 343 *"Europakonventionens artikel 9.1 skyddar trossamfundens autonomi och inre liv, t.ex. val av religiösa ledare. Detta äger en mycket central del av skyddet....Mot denna bakgrund bedömer utredningen att trossamfunden måste ha rätt till viss grad av autonomi även om detta innebär en särbehandling på grund av t.ex. kön eller sexuell läggning....Även diskrimineringslagen medger viss särbehandling."*

Det är positivt att den aktuella utredningen menar att trossamfund har denna möjlighet även om det kan innebära en särbehandling, men vi undrar vad som menas med *"—ett visst utrymme att välja— eller viss grad" ?*

Det finns en otydlighet i själva uttrycket och vem som avgör och tolkar vad som ryms inom detta.

I det här sammanhanget kan det skapa en osäkerhet bland våra lokala verksamhetschefer vid rekrytering av t.ex. ungdomsledare som ofta arbetar helt ideellt och kan även riskera att stänga ute människor från engagemang. Det kräver också tid och resurser för utbildning kring demokratifrågor med tillhörande kostnader.

Frälsningsarmén är ett kristet trossamfund med cirka hundra lokalavdelningar i hela landet och vid många av dessa bedrivs barn- och ungdomsverksamhet. Juridiskt sett ryms alla lokala verksamheter inom ett och samma organisationsnummer, vilket vad gäller företräderskap kan komma att öka kontroll- och eventuella sanktionsåtgärder från den centrala styrelsen. Det krävs ju tämligen god kunskap på detaljnivå vad den enskilda medlemmen, företrädaren, säger och hur den agerar. Det mandatet ligger för närvarande på den lokala verksamhetschefen.

En ny ordning i detta avseende kan skapa misstänksamhet mot centrala ledningen.

Den som tecknar firma och styrelsen är självklara företrädare för trossamfundet. Betänkandet beskriver i övrigt en otydlighet vem som kan anses företräda trossamfundet/verksamheten. Enligt betänkandet kan företrädare också vara en anställd, volontär, ideellt arbetande ungdomsledare eller medlem vilket i sig stimulerar till en större centraliserad administration i form av utökad kontrollfunktion i trossamfundet.

Frälsningsarméns verksamhet är organiserad inom en och samma juridiska person och med ett organisationsnummer. Det innebär att såväl Myrornas verksamhet och Ågesta folkhögskola som vårt omfattande sociala arbete sorterar under samma paraply som den kyrkliga verksamheten.

En följdfråga blir ju om varje anställd och samarbetare i Myrornas butiker och sorterings är företrädare för Frälsningsarmén. När personal kör Myrornas lastbilar, samlar in kläder, möbler och prylar är det med bilar och containrar som bär Frälsningsarméns varumärke, den röda skölden.

Eller är en medlem som uttalar sig i en debatt under Almedalsveckan i egenskap av tillhörig Frälsningsarmén företrädare, även om densamme inte fått uppdrag att delta från samfundet.

Vi menar att det finns en otydlighet i beskrivningen om uppdrag som företrädare.

3. Organisationer inom det sociala området. Sid.111

Det är positivt att utredningen beskriver likalydande demokrativillkor ska gälla oavsett typ av verksamhet.

Här vill vi markera vikten av lika behandling av demokratiperspektivet oavsett från vilken typ av myndighet vad gäller tillämpningen, så att lika behandling gäller oavsett statlig myndighet, region eller kommun. Det är därför positivt med möjlighet till överklagan av alla myndighetsbeslut, då Frälsningsarmén tidigare vid avslag från en myndighet nekades möjlighet att överklaga deras beslut /t.ex. ansökan om statsbidrag för år 2016 och 2017/. Däremot har andra myndigheter sedan många år gett bidrag till Frälsningsarmén och därmed ansett oss som tillräckligt demokratiska.

Om företrädare se punkt 2.

Frälsningsarmén har ett omfattande socialt arbete och är en av Sveriges största idéburna aktörer i det civila samhället. Vi bedriver allt från frivilliga insatser och egenfinansierad verksamhet till specialiserad social verksamhet, där vi är aktiva med anbud och avtal inom offentlig upphandling. Vi har avtal avseende olika inriktning av HVB och stödboende med 160 kommuner.

4. Verksamhet för asylsökande, sid. 172

Positivt att utredningen beskriver likalydande demokrativillkor ska gälla oavsett typ av verksamhet.

5. Registrerade trossamfund – det civila samhällets aktörer, sid. 209

All verksamhet inom Frälsningsarmén sker inom ramen för ett registrerat trossamfund som, fram till lagen om trossamfund som associationsform kom 1998, verkade i form av en ideell förening. En vanlig beskrivning av Frälsningsarmén internationellt är att ”vi är en internationell rörelse, ett evangeliskt trossamfund inom den universella kristna kyrkan. Vårt budskap har sin grund i Bibeln. Vår tjänst har sin källa i kärleken till Gud. Vårt uppdrag är att förkunna evangelium om Jesus Kristus och utan åtskillnad möta mänskliga behov i Hans namn”.

Det är en självklarhet för oss att betjäna alla utan åtskillnad, vilket också är i paritet med den svenska diskrimineringslagstiftningen. Verksamheten bedrivs med ett allmännyttigt ändamål och är förenlig med samhällets grundläggande värderingar. Det är dock uppenbart, vilket även utredningen påpekar, att det inte finns någon enhetlig och uttömmande beskrivning av vad som menas med samhällets grundläggande värderingar.

När det gäller anställda i den kyrkliga verksamheten är det ibland nödvändigt med särbehandling i enlighet med diskrimineringslagens undantagsregler och lag om religionsfrihet, men endast då det finns ett berättigat syfte.

6. Om demokrativillkor, sid. 247

Vi ser positivt på utredningens förslag till förtydligade demokratikriterier i form av fyra exkluderingsgrunder.

Utredningen menar vidare att frågor om respekt för grundläggande demokratiska värderingar kan avse tre olika aspekter

- 1. Organisationens syfte*
- 2. Organisationens uppbyggnad*
- 3. Organisationens verksamhet*

Vad gäller syfte och verksamhet, liksom trossamfundets agerande, är vi helt eniga i utredningens förslag.

Vi välkomnar utredningens formulering ”..Ett krav på demokratisk uppbyggnad kan inte anses vara nödvändig att ställa i all bidragsgivning. Det finns sammanslutningar i det civila samhället som i sin organisationsform inte är demokratiskt uppbyggda, men som i sin verksamhet respekterar demokratins idéer. Det gäller t.ex. flera stiftelser och trossamfund..” sid.335

Krav på demokratisk uppbyggnad var skälet till att Frälsningsarmén fick avslag från en myndighet både år 2016 och år 2017 samt nekades att överklaga beslutet.

Andra myndigheter, exempelvis Myndigheten för stöd till trossamfund, hade då i flera år, och fortfarande, givit bidrag och därmed ansett Frälsningsarmén respektera demokratins idéer.

I vårt yttrande över SOU 2018:18 om statens stöd till trossamfund, skrev vi följande, och situationen har inte förändrats.

” ... Frälsningsarmén har dagligen omfattande kontakt med myndigheter på såväl lokal som nationell nivå. I de ärenden som berör bidragsansökningar och formella samverkansformer upplever vi stora hinder. Nuvarande demokratikriterier tillämpas olika av olika myndigheter. I de flesta fall leder till krav på att organisationens struktur ska inrättas enligt en förutbestämd mall för att anses demokratiskt uppbyggd, samt att bevisbördan ligger på oss som sökande organisation.....Frälsningsarmén är beroende av god samverkan med samtliga myndigheter och vill därför se religionsfriheten stärkas enligt utredningens förslag och respekteras av samtliga myndigheter.”

Vi noterar att demokrativillkorsutredningen resonerar och arbetar i linje med att trossamfunden intar en särställning i civilsamhället med tanke på religionsfriheten och föreningsfriheten och att dessa alltför har utrymme att välja vilka som ska företräda samfundet i egenskap av kristna ledare eller lärare även om det innebär särbehandling. Det handlar alltså om då det finns ett berättigat syfte och om detta är nödvändigt för att uppnå detta syfte.

7. Förslag till demokrativillkor, sid. 349

Vi är positiva till att en organisations agerande också omfattas av dess företrädare, men som redan framgått menar vi att företrädarbegreppet är otydligt beskrivet.

Vi är positiva till att organisationen ska vidta åtgärder att förebygga så att inte liknande oacceptabelt agerande inträffar igen.

Vi delar inte uppfattningen, och är att dra företrädarbegreppet alltför långt, om organisationen ska hållas ansvarig för inbjuden föreläsares och samarbetsorganisationers agerande.

8. Om överklagan. Sid 428

Det är positivt att införa möjlighet till överklagande till förvaltningsdomstol om en myndighet ger avslag på en bidragsansökan.

Se punkt 6 där vi utvecklat detta resonemang.

Vi önskar att det i dessa fall också ska finnas en dialog mellan företrädare för myndigheten och företrädare för Frälsningsarmén.

Genom en öppen dialog kan risk för missförstånd mellan parterna och bristande kännedom om organisationen undanröjas.

Stockholm 2019-10-30
För Frälsningsarmén i Sverige
Med vänlig hälsning

Clive Adams
Samfundsledare

Kjell Olausson
biträdande samfundsledare